

KVALITETSDEKLARATION

Återfall i brott – preliminär statistik

Ämnesområde

Rättsväsende

Statistikområde

Återfall i brott

Produktkod

RV0502

Referenstid

År 2014 är referensåret vilket innebär året för ingångshändelsen. Referensåret följs av en uppföljningsperiod och en buffertperiod på vardera ett år.

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	4
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	5
1.2.4 Redovisningsgrupper	5
1.2.5 Referenstider	8
2 Tillförlitlighet	8
2.1 Tillförlitlighet totalt	8
2.2 Osäkerhetskällor	8
2.2.1 Urval	8
2.2.2 Ramtäckning	8
2.2.3 Mätning	9
2.2.4 Bortfall	9
2.2.5 Bearbetning	9
2.2.6 Modellantaganden	11
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	11
3 Aktualitet och punktlighet	12
3.1 Framställningstid	12
3.2 Frekvens	12
3.3 Punktlighet	12
4 Tillgänglighet och tydlighet	12
4.1 Tillgång till statistiken	12
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	12
4.3 Presentation	13
4.4 Dokumentation	13
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	13
5.1 Jämförbarhet över tid	13
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	15
5.3 Sam användbarhet i övrigt	15
5.4 Numerisk överensstämmelse	15
Allmänna uppgifter	15
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	15
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	16
C Bevarande och gallring	16
D Uppgiftsskyldighet	16
E EU-reglering och internationell rapportering	16
F Historik	16
G Kontaktuppgifter	17

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken över återfall i brott har till primärt syfte att ge en övergripande redogörelse för nivån, fördelningen och utvecklingen av antalet och andelen personer som efter en lagföring återfaller i ett nytt lagfört brott. Statistiken beskriver följaktligen inte de faktiska återfallen i brott i samhället, utan redovisar endast återfall i brott som kommit till rättsväsendets kännedom och lagförts.

För att ge en bild av återfallspopulationen redovisas återfallsmönstret mot bakgrund av de lagförda personernas kön, ålder och tidigare belastning. Uppgifterna ger en översiktlig bild av vilka grupper av lagöverträdare som löper högre eller lägre risk för återfall. Statistiken redovisar även hur återfallsmönstret ser ut efter olika typer av påföljder och ger i den meningen en grov skattning av utfallet i Kriminalvårdens och andra verkställande myndigheters verksamhet. Återfallsandelen mot bakgrund av påföljd kan dock inte tolkas som ett effektmått, eftersom domstolen vid sidan av brottets straffvärde bland annat tar återfallsrisken i beaktande vid bestämning av påföljd.

Statistiken syftar även till att ge en bild av återfallshändelserna, och besvarar frågor som hur snabbt återfallshändelsen inträffar och när risken för återfall är som störst under uppföljningsperioden. Dessa uppgifter kan till exempel användas som underlag för analyser av när i tid det är lämpligast att sätta in förebyggande åtgärder mot återfall. I statistiken redovisas även omfattningen av antalet återfallsbrott. Denna uppgift kan användas för att belysa återfallsandelar hos olika grupper av lagöverträdare. Den kan också användas för att studera vilka volymer brott och lagföringar som rättsväsendet har att hantera i form av konstaterade återfall.

Statistiken över återfall i brott används bland annat av:

- Justitiedepartementet samt operativa myndigheter inom rättsväsendet – som underlag för uppföljning och styrning av rättsväsendets verksamheter.
- Justitieutskottet – som underlag vid utskottets beredning av propositioner och motioner.
- Brottsförebyggande rådet, utredningar, universitet och högskolor – som underlag för forsknings- och utredningsarbete.
- Massmedier och allmänhet – för allmän information om rättsväsendets verksamheter.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Regeringen har framhållit intresse för att kunna mäta effektutfallet av olika påföljder och insatser inom kriminalvården. Generellt sett återfaller de som frigivits från fängelse eller dömts till skyddstillsyn i högre grad än de som

dömts till böter eller villkorlig dom. Det är dock inte lämpligt att utifrån utfallet i statistiken dra slutsatser om påföljdernas effekt på återfallsfrekvensen. Det beror på att utdömandet av en påföljd inte är oberoende av den person som står dömd, och att domstolen utöver själva gärningen bland annat även tar återfallsrisken i beaktande när påföljden döms ut. Det finns ett samband mellan gärningspersonens ålder, tidigare belastning och andelen återfall. Generellt gäller att vuxna personer med tidigare brottsbelastning döms till fängelse i högre utsträckning än ungdomar eller personer som inte är lagförda sedan tidigare. Vid utdömandet av en påföljd sker således en selektion som delvis förklarar skillnaderna i återfall mellan olika påföljder i statistiken.

Brå har också byggt upp ett nytt register över återfall i registrerad brottslighet som ska förenkla för specialstudier.

1.2 Statistikens innehåll

Målstorheterna i återfallsstatistiken är antalet och andelen återfall under uppföljningsperioden (efter 1 år), antal dagar till första återfall samt antal återfallsbrott respektive återfallshändelser under uppföljningsperioden.

1.2.1 Objekt och population

Återfallsstatistiken består av observationsobjektet *Personer*. Den studerade populationen *personer med minst en ingångshändelse under referensåret* omfattar samtliga personer som under ett kalenderår (referensår) frigivits från anstalt, skrivits ut från slutna ungdomsvård, avslutat intensivövervakning eller lagförts för andra påföljder genom lagakraftvunnen dom eller beslut av åklagare. Dessa händelser kallas i statistiken för *ingångshändelser*.

Alla typer av lagföringar räknas dock inte som ingångshändelser i statistiken. Lagföringsbeslut som omfattar lindrigare brott med enbart penningböter i straffskalan har exkluderats, liksom ordningsbotsförelägganden, eftersom de bedöms vara mindre intressanta att följa upp. Dessutom omfattar målpopulationen endast ingångshändelser som rör personer som var folkbokförda i Sverige den 31 december respektive referensår. Icke folkbokförda personer saknar ofta fullständiga personnummer, vilket innebär att det inte går att identifiera unika individer.

De personer som avlidit inom uppföljningsperioden följs upp så länge de är vid liv. Däremot har ingen korrigering av populationen gjorts för de individer som emigrerat under uppföljningsperioden, då dessa kan återvända och begå nya brott under perioden. Personer som avlider under referensåret exkluderas också i statistiken om dessa inte är folkbokförda den 31 december det aktuella referensåret.

Vidare förekommer även delpopulationen *personer som återfallit i brott* vilket innefattar de som har en ingångshändelse under referensåret och som har återfallit inom ett år efter denna. Även delpopulationen *personer som frigivits från anstalt* (under referensåret) förekommer i statistiken.

1.2.2 Variabler

Följande variabler används i den preliminära statistiken över återfall i brott.

Ålder observationsvariabeln härleds från personnumret och innebär den aktuella åldern vid ingångshändelsen.

Kön observationsvariabeln härleds från personnumret.

Antal tidigare belastningar innebär antalet lagakraftvunna domar eller lagföringsbeslut fem år före ingångshändelsen. Detta härleds från lagföringsregistret.

Mest ingripande tidigare belastning innebär den lagakraftvunna dom eller lagföringsbeslut som lett till den mest ingripande belastningen enligt påföljdernas ingripandegrad fem år före ingångshändelsen. Detta bygger dels på vad som anges i rättegångsbalken, dels på en värdering av ingripandegrad som har gjorts av Brå.

Mest ingripande påföljd i ingångshändelse innebär den mest ingripande påföljd enligt påföljdernas ingripandegrad som inträffat under referensåret. Detta bygger dels på vad som anges i rättegångsbalken, dels på en värdering av ingripandegrad som har gjorts av Brå. Denna variabel används då statistiken redovisas på personer i och med att en person kan ha flera ingångshändelser under ett referensår.

Grövsta brott i ingångshändelse avser det grövsta brottet enligt straffskalan som har begåtts under referensåret. Denna variabel används då statistiken redovisas på personer i och med att en person kan ha flera ingångshändelser under ett referensår.

Antal återfallsbrott är det antal brott som registrerats under uppföljningsperioden.

Utdömd strafftid avser strafftid plus förverkad straffåterstod enligt Kriminalvårdens definition.

1.2.3 Statistiska mått

De mått som används i den preliminära återfallsstatistiken är dels antal/andel återfall under uppföljningsperioden (efter 1 år). De andra måtten är mediantid i antal dagar till första återfall samt antal återfallsbrott under uppföljningsperioden. Medel- och medianvärden används också när det gäller brott per person för personer som återfallit.

Andelen återfall skattas med hjälp av Life table method (Actuarial method) som är en vanlig metod inom det statistiska området överlevnadsanalys. Det görs för att få en korrekt hantering av de som avlider under uppföljningsperioden och inte får lika lång uppföljning som de andra.

1.2.4 Redovisningsgrupper

När det gäller populationen personer med en ingångshändelse under referensåret så förekommer det redovisningsgrupper utifrån variablerna kön, ålder, antal tidigare belastningar, mest ingripande påföljd i ingångshändelsen och grövsta brott i ingångshändelsen.

I delpopulationen *personer som återfallit* används redovisningsgrupperna kön, ålder, antal tidigare belastningar, mest ingripande påföljd i ingångshändelsen,

grövsta brott i ingångshändelsen, mest ingripande tidigare belastning och antal återfallsbrott.

Vidare används variabeln utdömd strafftid för fängelsedömda för att definiera redovisningsgrupper i delpopulationerna *personer som frigivits från anstalt*.

Redovisning sker utifrån redovisningsgrupper baserade på variabler som indelas enligt följande:

Kön

- Kvinnor
- Män

Ålder

- 15 – 17
- 18 – 20
- 21 – 39
- 40 – 59
- 60 –

Antal tidigare belastningar

- 0
- 1
- 2-3
- 4-8
- 9 eller fler tidigare belastningar.

Mest ingripande tidigare belastning

- Ingen
- Fängelse och andra frihetsberövande påföljder
- Frivårdspåföljd
- Böter
- Övriga påföljder

Mest ingripande påföljd i ingångshändelse

- Fängelse
- Sluten ungdomsvård
- Rättspsykiatrisk vård inklusive rättspsykiatrisk vård med utskrivningsprövning
- Intensivövervakning
- Skyddstillsyn med samhällstjänst
- Skyddstillsyn
- Villkorlig dom med samhällstjänst
- Böter
- Villkorlig dom
- Vård inom socialtjänsten förenat med ungdomstjänst (används som redovisningsgrupp i statistiken fram till och med referensåret 2006)

- Vård inom socialtjänsten (används som redovisningsgrupp i statistiken fram till och med referensåret 2006)
- Ungdomsvård (används som redovisningsgrupp i statistiken från och med referensåret 2007)
- Ungdomstjänst (används som redovisningsgrupp i statistiken från och med referensåret 2007)
- Åtalsunderlåtelse
- Övriga påföljder

Grövst brott i ingångshändelse

- BrB 3 kap. Brott mot liv och hälsa
- BrB 4, 5, och 7 kap. Brott mot frihet, frid, familj och ärekränkning
- BrB 8 kap. Tillgreppsbrott
- BrB 9-11 kap. Bedrägeri, förskingring, brott mot borgenär m.m.
- BrB 12 kap. Skadegörelse
- BrB 13-15 kap. Brott mot allmänhet
- BrB 16-22 kap. Brott mot staten
- Brott mot trafikbrottslagen
- Brott mot narkotikastrafflagen
- Brott mot övriga specialrättsliga författningar

Antal återfallsbrott

- 0
- 1-9
- 10 eller fler

Grövsta brott i återfallshändelse

- BrB 3 kap. Brott mot liv och hälsa
- BrB 4, 5, och 7 kap. Brott mot frihet, frid, familj och ärekränkning
- BrB 8 kap. Tillgreppsbrott
- BrB 9-11 kap. Bedrägeri, förskingring, brott mot borgenär m.m.
- BrB 12 kap. Skadegörelse
- BrB 13-15 kap. Brott mot allmänhet
- BrB 16-22 kap. Brott mot staten
- Brott mot trafikbrottslagen
- Brott mot narkotikastrafflagen
- Brott mot övriga specialrättsliga författningar

Utdömd strafftid

- Högst 2 månader
- Mer än 2 månader och högst 4 månader
- Mer än 4 månader och högst 6 månader
- Mer än 6 månader och högst 1 år
- Mer än 1 år och högst 2 år

- Mer än 2 år och högst 4 år
- Mer än 4 år

När redovisning sker uppdelat på kön så är antalet redovisningsgrupper inom variablerna i vissa fall färre än vad som är fallet då redovisning sker för totalpopulationen.

1.2.5 Referenstider

Statistik över återfall avser ingångshändelser som skett under referensåret. Referensåret är i den preliminära statistiken tre kalenderår innan det år då statistiken publiceras.

Detta eftersom uppföljningstiden och buffertperioden i den preliminära återfallsstatistiken är på ett (1) år vardera. Den statistik som redovisas år 2017 utgår således från ingångshändelser som inträffat under år 2014.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten i materialet är beroende av att uppgifterna som levereras är riktiga och att Brå får tillgång till samtliga uppgifter. Kontroller görs av materialet för att minska andelen fel som uppstått vid inläsning, bearbetning med mera. Registret som utgör grunden för återfallsstatistiken används primärt vid framställning av lagföringsstatistik. I den slutliga statistiken är buffert- och uppföljningsperioderna 3 år vardera för att tillgodose en hög tillförlitlighet.

2.2 Osäkerhetskällor

En källa till osäkerhet är att brister i registreringen gör att statistiken över återfall i brott inte exakt speglar de lagföringsbeslut som statistiken bygger på. Ytterligare en felkälla är de bearbetningsfel som kan uppstå i samband med bearbetningen av underlaget.

2.2.1 Urval

Återfall i brott är en totalundersökning och därmed inte behäftad med urvalsosäkerhet.

2.2.2 Ramtäckning

I populationen exkluderas personer som utvandrat vilket innebär att personer som flyttat från landet men inte meddelat sin flytt felaktigt kan komma att räknas in i återfallsstatistiken. Det problemet hade kunnat lösas om uppgifterna om emigration varit tillräckligt tillförlitliga. Även när det gäller uppgifter som kommer in från andra myndigheter påverkar tillförlitligheten genom kvaliteten i deras data.

Eftersom 31 december används som datum för folkbokföring, och därmed möjligheten till inkludering i återfallsstatistiken, missas allt som händer en person tidigare på året om personen emigrerar innan 31 december. Det är

möjligt att en person har både ingångs- och återfallshändelse samt emigrerar under samma år men innan 31 december.

Om en person avlider under uppföljningsperioden så ingår personen i statistiken fram till och med det fastställda dödsdatumet. Detta gör att även tillförlitligheten till dessa datum påverkar.

Personer som byter personnummer mellan ingångs- och återfallshändelse kommer inte fångas upp som återfall i brott under perioden 2003–2005. De kommer ingå i populationen som två olika personer med ingångshändelse. Dessa är få, mindre än en (1) procent. Från och med referensåret 2006 tas hänsyn till byten av personnummer.

2.2.3 Mätning

Statistiken över återfall i brott bygger på uppgifter från registret över för brott lagförda personer. Uppgifterna om lagförda personer bygger på de uppgifter som åklagarna och domstolarna registrerar i sina system. Från Kriminalvårdens centrala register (KVR) inhämtas uppgifter om avgångar från anstalt och uppgifter om intensivövervakning med elektronisk kontroll. Från SiS inhämtas uppgifter om avgång från sluten ungdomsvård och från Nationellt rättspsykiatriskt kvalitetsregister (RättspsyK) inhämtas uppgifter om utskrivna från rättspsykiatrisk vård. Från SCB hämtas uppgifter om folkbokföring och dödsfall.

I statistiken förekommer felklassificeringar orsakade av skrivfel, felbedömningar och andra användarfel. Logiska kontroller och olika rimlighetskontroller genomförs rutinmässigt på Brå för att minimera sådana felkällor.

2.2.4 Bortfall

Då uppgifter hämtas från administrativa register innebär det att objektbortfallet är litet. I granskningsprocessen kontrolleras mikrodata för partiellt bortfall och korrigeras efter fastställda rutiner.

2.2.5 Bearbetning

Återfallsstatistiken är en sammanslagning av uppgifter från olika myndigheters databaser. Grunden kommer från lagföringsregistret på Brå. Till det förs uppgifter från KV:s årsfiler med uppgifter om frigivningar från anstalt och avslutad intensivövervakning med elektronisk kontroll. Från SiS kommer uppgifter om utskrivna från sluten ungdomsvård och från RättspsyK kommer uppgifter om utskrivningar från rättspsykiatrisk vård.

För att undvika dubletter i ingångshändelserna exkluderas alla laga kraftvunna domar med fängelse eller sluten ungdomsvård som påföljd. De ska ersättas av uppgifterna från KV och SiS när det gäller ingångshändelserna. I den här hanteringen finns risk för bortfall och dubletter. Bortfall kan uppstå om en exkluderad lagföringspost inte ersätts av en frigivning eller utskrivning. Det kan finnas logiska förklaringar till bortfallet, till exempel kanske den utdömda påföljden aldrig verkställdes eller ändrades. Dubletter kan uppstå om en lagföringspost med en annan påföljd än fängelse och sluten ungdomsvård ändras till fängelse eller sluten ungdomsvård utan att Brå får reda på det. Då kan både lagföringsposten och frigivningen/utskrivningen som härrör från samma brott bli ingångshändelser.

2.2.6 Modellantaganden

Ingångshändelsen

I statistiken över alla *personer med minst en ingångshändelse* ingår en person endast en gång i statistiken, oavsett hur många ingångshändelser personen står för. När en och samma person står för flera ingångshändelser under referensåret väljs en ingångshändelse ut i redovisningen. Det finns tre olika sätt att bestämma vilken ingångshändelse som ska användas i redovisningen. I redovisningen av personer uppdelat på kön, ålder och tidigare belastning används en slumpmässigt vald ingångshändelse från respektive referensår. Det görs för att undvika systematiska fel i statistiken, eftersom fördelningen över kalenderåret inte är slumpmässig. När uppdelningen görs på brottskategori används ingångshändelsen med det grövsta brottet enligt straffskalan, och när uppdelningen görs på påföljdskategori används ingångshändelsen med den mest ingripande påföljden.

I statistiken används begreppen *huvudbrott* och *huvudpåföljd*.

Huvudbrott i ingångshändelsen

Ett och samma lagföringsbeslut kan omfatta flera brott. Huvudbrottet är det brott i lagföringsbeslutet som har den strängaste straffskalan enligt gällande lagstiftning. Om fler brott i ett lagföringsbeslut har samma straffskala, väljs huvudbrottet slumpmässigt bland dessa.

Huvudpåföljd i ingångshändelsen

Ett och samma lagföringsbeslut kan omfatta flera påföljder. Huvudpåföljden är den mest ingripande påföljden i lagföringsbeslutet. Undantag gäller när det förekommer fler påföljder och det finns referenser mellan påföljder och brott i lagföringen. I sådana fall väljs alltid den påföljd som refererar till huvudbrottet som huvudpåföljd. Påföljdernas ingripandegrad bygger dels på vad som anges i rättegångsbalken, dels på en värdering av ingripandegrad som har gjorts av Brå.

Både huvudbrotts- och huvudpåföljdsprincipen påverkar statistikens tillförlitlighet såtillvida att lindrigare brott och påföljder underskattas i den statistik som redovisas efter huvudbrott respektive huvudpåföljd.

Medborgarskap

När det gäller folkbokföring så görs ett modellantagande på så sätt att personer som inte var folkbokförda 31 december det aktuella året inte räknas som svenska medborgare och därför inte inkluderas i statistiken. Det innebär att en person kan ha både ingångs- och återfallshändelser under året men om personen inte är folkbokförd 31 december så exkluderas dessa händelser ur statistiken. En person som dör under referensåret kommer också att exkluderas i statistiken om personen inte står som folkbokförd den 31 december samma år.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Den preliminära statistiken över återfall i brott ges likt den slutliga ut en gång varje år. Det som skiljer är att den preliminära har en uppföljningsperiod och

buffertperiod på ett år vardera till skillnad från den slutliga statistiken där dessa perioder båda är tre år. Detta ger således en högre aktualitet i den preliminära statistiken. Vidare redovisar den slutliga återfallsstatistiken även alla ingångshändelser till skillnad från den preliminära där endast personer redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Året för publicering sker tre kalenderår efter det aktuella referensåret (2014). Detta är en följd av den framåtblickande metod som används i framtagandet av statistiken återfall i brott. Referensåret följs av en uppföljningsperiod och en buffertperiod på ett (1) år vardera. Den totala framställningstiden är därmed två år och fem månader.

3.2 Frekvens

Officiell statistik avseende referensår 2014 (det vill säga ingångshändelser som inträffat under 2014). Publicering av återfallsstatistiken sker en gång per år och avser ett kalenderår. Statistikunderlaget bestående av domar som levereras till Brå månadsvis, åtalsunderlåtelse och strafföreläggande som levereras dagligen. Uppgifter från Kriminalvården (Kv), Statens institutionsstyrelse (SiS), Nationellt rättspsykiatriskt kvalitetsregister (RättspsyK) och Statistiska centralbyrån (SCB) levereras en gång per år.

3.3 Punktlighet

Statistik för referensåret 2014 publiceras i enlighet med gällande publiceringsplan 31 maj 2017.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Statistiken över återfall i brott publiceras årligen på Brottsförebyggande rådets webbplats. Där finns förutom referensårets publikationer även publikationer från tidigare år samt tabeller och tidsserier.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Statistiken över återfall i brott bygger på uppgifter från registret över för brott lagförda personer. Uppgifter hämtas också från KV, SiS, RättspsyK och SCB. Detta sätts samman till ett återfallsregister. Statistik presenterad på annat sätt och efter andra av de variabler som lagras i registret kan specialbeställas. En särskild blankett för specialbeställningar kan laddas ner under följande länk:

<https://www.bra.se/bra/brott-och-statistik/statistik/specialbestallningar.html>

Kostnaden uppgår till cirka 920 kr (exklusive moms) per arbetstimme för framställningen. Vissa uppgifter är dock sekretesskyddade, varför begäran om datauttag endast kan tillgodoses om den obligatoriska sekretessprövningen medger att uttag kan godkännas.

4.3 Presentation

Publikationen består av text, tabeller och diagram.

4.4 Dokumentation

En ingående beskrivning av återfallsstatistiken som producerades av SCB finns i SCB:s RS-PM 1991:2 Återfall i brott 1973–1985. Beskrivning gällande statistik över återfall i brott som tagits fram av Brå kan beställas via kontaktpersonerna för statistiken eller Brå, Information och förlag, Box 6494, 113 82 Stockholm, tfn 08-527 58 400..

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

SCB började framställa statistik över återfall i brott på 1970-talet. När Brå tog över statistikansvaret för kriminalstatistiken 1994 redovisades statistik över återfall i brott för perioden 1973–1989 i publikationen Kriminalstatistik 1994. Den statistik som då presenterades var producerad av SCB. Brå utarbetade ett nytt system för framställning av återfallsstatistik 2003. Statistik från det nya systemet publicerades första gången i publikationen Kriminalstatistik 2003 och avsåg återfallsstatistik för perioden från och med 1991 och framåt. Förändringarna i Brås statistiksystem påverkade till viss del jämförbarheten med tidigare års statistik över återfall i brott. Den största förändringen gällde definitionen av ingångspopulationen, det vill säga de personer som följs upp avseende återfall i brott. Ingångspopulationen definierades av Brå som de personer som lagförts för brott under ett visst kalenderår. I den statistik som tidigare tagits fram av SCB definierades ingångspopulationen som de personer som fick sin första lagföring under respektive år för en viss period eller för enskilda lagföringsår.

År 2009 fick Brå i uppdrag av regeringen att utveckla statistiken över återfall i brott. Utvecklings- och förbättringsarbetet riktade in sig på att förbättra statistikens kvalitet avseende såväl relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet som aktualitet och tillgänglighet. Flera förändringar gjordes i den nya statistiken för att uppnå en högre kvalitet. Den nya statistiken publicerades första gången 2012. Nedan redovisas några av de viktigaste förändringarna gällande den nya och här presenterade statistiken (för en mer detaljerad beskrivning av utvecklingsarbetet, kontakta Brås enhet för rättsstatistik).

- För att skapa en högre tillförlitlighet i statistiken utökas uppföljningen till domslut som har vunnit laga kraft. Det gäller såväl för ingångs- och återfallshändelser som för tidigare belastningar, och ger en mer korrekt redovisning av brott och påföljder i de lagföringar som redovisas.
- För att skapa högre tillförlitlighet i mätningen av återfall och kontrollera för så kallade inkapaciteringseffekter startar uppföljningen av återfall vid frigivningen/utskrivningen, för de individer som dömts till fängelse eller slutna ungdomsvård. I den tidigare statistiken

startade uppföljningen avseende dessa påföljder vid det fällande domslutet i tingsrätten.

- En skarpare avgränsning av vilka lagföringar som ingår i statistiken har gjorts. Lagföringar som omfattar lindrigare brott, med penningböter som maximalt straff i straffskalan, exkluderas helt och hållet, vilket tidigare endast gjordes för trafikbrott. Ändringen är förenlig med att ordningsböter för lindriga brott inte alls ingår som ingångshändelser. Genom förändringen koncentreras redovisningen till den grövre brottsligheten och är mer relevant.
- I den nya statistiken görs korrigeringar för bortfall som inte gjorts tidigare. Med hjälp av uppgifter om dödsfall från SCB är det möjligt att låta en person vara kvar under uppföljning ända tills han eller hon dör. Det innebär att den möjliga uppföljningstiden inte är lika lång för alla personer. Den metod som används för att beräkna återfallsandelarna tar dock hänsyn till detta.
- Med hjälp av uppgifter från SCB har populationen avgränsats till att omfatta personer folkbokförda i landet den 31 december respektive referensår. Detta ökar jämförbarheten mellan återfallsstatistiken och befolkningsstatistiken. Det medför också i viss mån en högre tillförlitlighet i skattningen av återfall, eftersom icke folkbokförda personer ofta saknar fullständiga person- eller samordningsnummer, vilket krävs för att identifiera och följa upp unika individer i statistiken. Dock går information om återfall förlorad när det gäller de ingångs- och återfallshändelser som icke folkbokförda personer står för. Uppgifter om icke folkbokförda personer finns dock lagrade i Brås återfallsregister för specialstudier.
- För att öka aktualiteten publiceras även en preliminär statistik. Den preliminära statistiken har en kortare framställningstid än den slutliga. Det beror på att uppföljnings- och buffertperioderna är endast ett år i stället för tre. Vid publicering av en preliminär statistik kan aktualitetskravet bättre tillgodoses, samtidigt som den nya slutliga återfallsstatistiken kan tillåtas ha en något längre buffertperiod för att kunna uppnå samma eller högre tillförlitlighet än den tidigare återfallsstatistiken. En förlängning av buffertperioden från två till tre år är dessutom nödvändig, eftersom den nya återfallsstatistiken bygger på uppgifter om lagakraftvunna domar som kräver mer tid för insamling. År 2017 publiceras slutlig statistik för referensåret 2010 och preliminär statistik för referensåret 2014.

Inför publiceringen 2014 gjordes en förbättring i syfte att öka kvaliteten på återfallsstatistiken:

Rensningen av frivårdspåföljder som undanröjts på grund av slutliga beslut har omarbetats igen. Rensningen är nu mindre beroende av informationen från KV. Rensningen tar också hänsyn till förordnanden som vunnit laga kraft mellan frivårdspåföljden och frigivningen. Den här rensningen följer grundregeln att ett brott endast kan generera en ingångshändelse. Utan hanteringen leder alltså samma brott både till en frivårdspåföljd och till en

frigivning från fängelse eller avslutad intensivövervakning med elektronisk kontroll.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Möjligheten till jämförelser med lagföringsstatistiken är begränsad av att statistiken över återfall i brott utgår ifrån lagakraftvunna domslut och lagföringar. I statistiken över lagförda personer räknas istället fällande domar i tingsrätt.

Studier av återfall i brott visar att andelen återfall varierar med en rad faktorer, bland annat hur återfall definieras och valet av ingångspopulation. När samtliga lagförda personer tas med i undersökningen blir återfallsprocenten i regel lägre än när endast vissa grupper av lagförda personer studeras (till exempel de som dömts till fängelsestraff). Likaså spelar valet av uppföljningsperiod en viss roll. Andra faktorer som påverkar jämförbarheten i ett internationellt perspektiv är registreringsrutiner, bearbetning, upptäcktsrisken, rättsväsendets insatser, resurser och prioriteringar med mera. På grund av dessa metodproblem har inga datainsamlingar gjorts i syfte att jämföra statistiken i ett internationellt perspektiv.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Möjligheten till jämförelser med den gamla återfallsstatistiken är möjlig men begränsad av skillnader i bland annat buffertperiodens längd, den nya statistikens hänsyn till inkapacitering och att den nya statistiken utgår ifrån domar som vunnit laga kraft.

Möjligheten till jämförelser med befolkningsstatistiken har ökat sedan återfallsstatistiken gick över till endast omfatta personer folkbokförda i landet 31 december respektive referensår.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Det finns inga numeriska brister i överensstämmelsen mellan olika statistikvärden.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

För statistik som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Före den 30 juni 2009, 9 kap 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204), och datalagen (1973:289) för behandling som har påbörjats före personuppgiftslagens ikraftträdande. På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

C Bevarande och gallring

Enligt 19 1 § lagen (2001:99) om den officiella statistiken ska personuppgifter gallras hos de statistikansvariga myndigheterna när uppgifterna inte längre används för sitt ändamål.

D Uppgiftsskyldighet

Brås produktion av den officiella kriminalstatistiken baseras på registeruppgifter som lämnas av rättsväsendets olika myndigheter. Statliga myndigheter är enligt 6 § förordningen (2001:100) om den officiella statistiken skyldiga att till statistikansvariga myndigheter lämna de uppgifter som behövs för produktionen av den officiella statistiken. Utöver ovanstående generella skyldighet för statliga myndigheter att lämna uppgifter till statistikproduktionen finns det i olika registerförfattningar en lagstadgad skyldighet för flera av rättsväsendets myndigheter att lämna de uppgifter som är nödvändiga för framställningen av rättsstatistik. Till exempel förordningen (1970:517) om rättsväsendets informationssystem, förordningen (1971:933) om rättsstatistiken, strafföreläggandekungörelsen (1970:60), ordningsbotskungörelsen (1968:199) samt polisdatalagen (2010:361).

E EU-reglering och internationell rapportering

Återfallsstatistiken ingår inte i den europeiska statistiken som samlas in av Eurostat enligt en ESS-överenskommelse. Den europeiska statistiken regleras genom EU:s statistikförordning nr 223/2009.

F Historik

SCB började framställa statistik över återfall i brott på 1970-talet. Statistikens syfte var att ge en översiktlig beskrivning av återfallsmönstren mot bakgrund av bland annat brotts- och påföljds-kategorier, tidigare brottsbelastning, ålder och kön.

När Brå tog över statistikansvaret för kriminalstatistiken 1994 redovisades statistik över återfall i brott för perioden 1973–1989 i publikationen Kriminalstatistik 1994. Den statistik som då presenterades var producerad av SCB. Brå utarbetade ett nytt system för framställning av återfallsstatistik 2003. Statistik från det nya systemet publicerades första gången i publikationen

Kriminalstatistik 2003 och avsåg återfallsstatistik för perioden från och med 1991 och framåt.

År 2009 fick Brå i uppdrag av regeringen att utveckla statistiken över återfall i brott. Utvecklings- och förbättringsarbetet riktade in sig på att förbättra statistikens kvalitet avseende såväl relevans, tillförlitlighet och jämförbarhet som aktualitet och tillgänglighet. Flera förändringar gjordes i den nya statistiken för att uppnå en högre kvalitet. Den nya statistiken publicerades första gången 2012.

Inför publiceringen 2015 utökades den preliminära statistiken med två tabeller (som redan ingår i den slutliga statistiken), tabell p851 och p853. Tabellerna redovisar antalet återfallsbrott efter kön och ålder samt efter kön och antalet tidigare belastningar.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Brottsförebyggande rådet
Kontaktinformation	Enheten för rättsstatistik
E-post	statistik@bra.se
Telefon	08-527 58 400